

Kettős állampolgárság, civil és politikai élet
Erdélyben

jelige: IVW-188

Tartalom

Előszó	2
Állampolgárság.....	3
Nemzetközi szabályozások	4
A magyar kettős állampolgársági szabályozás története	4
Státusztörvény.....	7
Intézményrendszer	9
Román státusztörvény.....	11
Magyar állampolgársági törvény	13
Kedvezményes honosítás	13
Román állampolgársági szabályozás	14
Erdélyi honosítási eljárás	16
Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács	16
Demokrácia Központok	17
Erdélyi Magyar Néppárt	19
Interjúk.....	21
Összegzés.....	24
Felhasznált irodalom.....	28

Előszó

Idén nyáron három hónapot töltöttem el Kolozsváron, az ERASMUS szakmai gyakorlat keretében. Az erdélyi magyarság élete és lehetőségei foglalkoztatnak, elsősorban a kettős állampolgárság témaköre és az ezzel adódott új lehetőségek. Mivel a kettős állampolgárság következményei még behatóan nem kutathatóak - gondolok itt a körre, akik kérvényezik az állampolgárságot, a disszimilációs hatásra - ezzel a kérdéskörrel véleményem szerint csak később lehet foglalkozni. A magyar parlamenti választásokat megelőzően, illetve azt követően keletkeznek majd mérhető adatok, amelyek az erdélyi magyarság állampolgársággal rendelkező rétegéről új ismereteket adnak. Bár már folytak kutatások a kettős állampolgárságról, de ezek még csak egy szűk körben zajlottak le, így még nem feldolgozhatóak egy tudományos dolgozat kereteiben.¹

Kutatásaim során a kettős állampolgárság intézményrendszerével foglalkoztam, az erdélyi magyarság körében. A Jakabffy Elemér Alapítvány Kortörténeti gyűjteményében olvastam a kettős állampolgársággal foglalkozó szakirodalmat, és megismertem a városban működő olyan intézményeket, mint a Demokrácia Központ, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és az Erdélyi Magyar Néppárt. Augusztusban kezdtem látogatni a helyi Demokrácia Központot és az egyéb helyi magyarsággal foglalkozó központokat. Itt volt szerencsém részt venni gyűléseken és eljutni több vidéki kiszállásra is, ahol a Demokrácia Központ alkalmazottai a honosítással kapcsolatos ügyintézésben segítettek a helyieknek. Későbbiekben interjúkat készítettem a Demokrácia Központ legtöbb jelenlegi és korábbi alkalmazottaival, majd az Erdélyi Nemzeti Tanács elnökségével és a Néppárt irodában dolgozó, Nemzeti Tanács feladatokat ellátó alkalmazottakkal. Elsősorban azt vizsgáltam, hogyan végzik a kedvezményes honosítási eljárással kapcsolatos teendőket és milyen összefüggés van a Nemzeti Tanács és az Erdélyi Magyar Néppárt között. Végeztem egy összehasonlítást a kettős állampolgárság és a státusztörvény intézményrendszere között, valamint megvizsgáltam a román szabályozásokat a határon túli román közösségeket illetően.

Szeretném felvázolni az egyes államok nemzetfelfogásából adódó állampolgárságképet, majd a többes állampolgárság nemzetközi hátterét. Ezek után bemutatatom egyesével a magyar és román státusztörvényeket, a román állampolgársági

¹ 2011-ben Dobos Ferenc az asszimilációval kapcsolatban, illetve a határon túli magyarság értékrendjével, és életmódbeli változásaival kapcsolatban készített felméréseket. A B-Fókusz Intézet és a KárpátPress végezte az adatfelvételt, amelyet a Balázs Ferenc Intézet 1996-os kutatásaival hasonlítottak össze.

rendelkezéseket, a Demokrácia Központok hálózatát, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanácsot és az Erdélyi Magyar Néppártot, valamint ezek összefüggéseit. Az interjúk segítségével ismertetem, hogyan mosódik össze a szervezetek munkája, és hogy milyen hatással van rájuk. Elsősorban a Demokrácia Központok működésére koncentrálok, mivel ezek új konstrukciók, még ismeretlenek számunkra.

Állampolgárság

A dolgozat első felében vizsgálom az állampolgárságot, majd a kettős állampolgársággal kapcsolatos nemzetközi jogot.

Az egyes országok nemzetfelfogása határozhatja meg az állampolgárság képüket. A politikai nemzet felfogása Franciaországból származik. A francia példa alapján a nemzet és az állampolgár ugyanazon személyek körét fedi le. A citoyen fogalomkört használja, amely az államhoz tartozás esetén az állampolgár és a nemzet közé egyenlőségjelet tesz. Míg a másik a német példa, a Volksnation fogalomköre, amely az etnokulturális megközelítés mentén másképp fogja fel az állampolgárok körét. A nemzet fogalmába nem csak az állam határain belül élő egyének tartoznak bele, hanem minden német nemzetiségű személy, akár határokon belül, akár másik állam területén él.² Ez a kulturális nemzet fogalma.

Ma a legtöbb demokratikus állam a politikai nemzet fogalmával él. Nyugat-Európában az a meghatározó, hogy egyes államok, hogy viselkednek bevándorlóikkal kapcsolatban.³ E munka szempontjából azonban az elsődleges, hogy a kulturális-etnikai és politikai nemzet határai nem esnek egybe. Magyarország új kormánya, ezt figyelembe véve 2010-től egy újfajta nemzetstratégiát dolgozott ki. A magyar kormány egyből megalakulása után lehetővé tette a határon túli magyaroknak a kedvezményes honosítást az állampolgársági törvény módosításával. E rendelkezés alapján, aki magyar gyökerekkel és a magyar nyelv ismeretével rendelkezik, mentesül a helyben lakás feltétele alól.⁴ Amíg a 2011 áprilisáig hatályban lévő magyar alkotmány a politikai nemzetfelfogást alkalmazta, az azóta életbe lépett Alaptörvény a kulturális nemzetfelfogás alapján alanyi joggal megadja a határon túli magyarságnak a lehetőséget az állampolgárságra.

² Tamás Sándor: Pro és contra a kettős állampolgárságról. In: Magyar Kisebbség. 1999. 1. (15.) 169-171. p.

³ Körtvélyesi Zsolt: Az „egységes magyar nemzet” és az állampolgárság. In: Fundamentum 2011. 2. (15) 49. p.

⁴ Körtvélyesi Zsolt: Az „egységes magyar nemzet” és az állampolgárság. In: Fundamentum 2011. 2. (15) 49. p.

Nemzetközi szabályozások

Az állampolgársági ügyek a belső jogrendszer keretei közé esnek, azonban a nemzetközi szabályozások mutatnak egyfajta tendenciát az elmúlt évtizedek többes állampolgársághoz való viszonyából. Az 1930. évi Hágai Egyezmény mondja ki az állampolgársági jogszabályok konfliktusáról, 3. szakaszában „minden állam saját joga szerint határozza meg, hogy kik az ő állampolgárai.”⁵ 1963-ban az Európa Tanács egyezménye a többes állampolgárság visszaszorítását szorgalmazza. A fordulat a 90-es években állt be, amikor egy szakértői bizottságot hoztak létre, amely kidolgozta az Európai Egyezményt az Állampolgárságról. A Jogi Együttműködési Bizottság véglegesítette az iratot, 1997-ben fogadta el a Miniszterek Bizottsága, majd novemberben megnyitották aláírásra. Ennek jelentősége, hogy meghatározott korábban bizonytalan fogalmakat. Elsősorban definiálta az állampolgárságot, amely valamely személy és egy állam közötti jogi kapcsolat, nem utal az egyén etnikai származására. A többes állampolgárság e dokumentum alapján, ugyanazon személy egyidejűleg két vagy több állampolgárság birtokosa. A többes állampolgárság egyre inkább elismertnek, mintsem visszaszorítandó elemnek minősül.⁶

A fogalmi meghatározás, és a nemzetközi jogi háttér áttekintése után még egy a kisebbségek védelmével kapcsolatos tényezőt át kell tekinteni. Az államok különböző módon védhetik kisebbségeiket. A többségi állam esetén a nemzeti kisebbségek az adott állam területén élnek, így élhetnek autonómia törekvésekkel, és tevételes támogatást nyújthat nekik államuk, különböző kisebbségvédelmi tevékenységet harcolhatnak ki maguknak. További lehetőség az anyaország kisebbségvédelmi funkciója. Magyarország és a magyar kisebbségek kapcsolatában ez utóbbi is érvényesül. Miután a nemzetközi jogi keret lehetővé teszi a többes állampolgárságot, így Magyarország védheti a határain túl élő magyarságot a kettős állampolgárság eszközével is.

A magyar kettős állampolgársági szabályozás története

Elsősorban megnéztem, milyen történelmi háttére van magyar tekintetben a kettős állampolgárságnak. Ezt 1989-ig vetítettem vissza, amikor a határon túli magyarsággal

⁵ Idézi: Csapó I. József: Szabadon választott nemzeti önazonosság, önként vállalt kettős állampolgárság. In Magyar Kisebbség. 1999. 2-3. (16-17.) 27. p.

⁶ Borbély Imre: Pro vagy kontra (A magyar állampolgárság alanyi jogának kiterjesztése minden magyarra) http://www.kettosallampolgarsag.mtaki.hu/tanulmanyok/tan_09.html (utolsó megtekintés: 2012. november 1.)

aktívabban foglalkoztak mind a közéletben, mind a politika terén. Ez annak köszönhető, hogy Magyarország nemzetközi jogi státusza megváltozott. A 20. század végén kialakult egy új szuverén nemzetállami rendszer. A korábbi bipoláris világrend merevsége megakadályozta, hogy konfliktus lépjen fel a kisebbségek miatt, így a szomszéd államokkal való viszony szintén merev volt ezen a téren. Magyarország billentette ki ezt a mérleget. Csehország, Lengyelország, Szlovénia és Magyarország látványos nyugatra fordulása megszüntette a térség egységét. Korábban a régióban versenyszerű alkalmazkodás volt a jellemző, amint az egyik ország fejlődésnek indult, követte a többi is. Az átrendeződő politikai térben Magyarország számára új lehetőségek merültek fel. 1990-ben csatlakozott az Európa Tanácshoz, a régióból elsőként. 1999-ben a NATO kapcsolta Nyugathoz. Majd pedig az európai integráció lehetősége az, amely Magyarországot kiemelte ebből a kényes egyensúlyi rendszerből. Az EU lehetővé teszi, hogy a határon túli magyarsággal könnyebben lehessen kapcsolatot tartani. Azonban az európai integrációba a térség országai nem egyszerre léptek be, ez egy szakaszos fejlődés.⁷ Ekkoriban még nehéz volt eldönteni, hogy Románia mikor csatlakozhat Magyarországhoz az integráció mentén. A kimaradó államok hosszú időre számolhattak az elszakítottsággal. Így merült fel, hogy a Romániában maradt erdélyi magyarság újra elveszíti kapcsolatát Magyarországgal. Ez a kérdés elvesztette jelentőségét, amint kiderült, hogy Románia is hamarosan csatlakozik az Európai Unióhoz. Azért tartom fontosnak megemlíteni ezt az elemet, mert ez az, ami miatt újra megjelenik a kettős állampolgárság gondolata, mint a magyarságot összefogó erő.

A problémát először a Magyarok Világszövetsége⁸ Stratégiai Bizottságának 1998-i áprilisi választmányi gyűlése vitte be a köztudatba.⁹ Kidolgoztak egy megoldási javaslatot. Ajánlásukat a részleges magyar állampolgárság alanyi jogának kiterjesztése képezi. Az MVSZ felvetésére Kovács László külügyminiszter úgy nyilatkozott, hogy: „Elképesztő és irreális ötlet, hogy mint egy három és fél millió ember alanyi jogon kapjon állampolgárságot.”¹⁰ Véleménye szerint ezt a szomszédos országok úgy tekintenék, hogy Magyarország kiterjesztené a fennhatóságát más államokra. A bukaresti Adevarul is

⁷ Benyhe István: Kettős állampolgárság a Kárpát-medencében? In: Magyar Kisebbség. 1999. 2-3. (16-17.) 4-5. p.

⁸ A továbbiakban MVSZ

⁹ Borbély Imre: Pro vagy kontra. (A magyar állampolgárság alanyi jogának kiterjesztése minden magyarra) In: 1999. 2-3. (16-17.) 9. p.

¹⁰ Idézi: Kokes János: Európai integráció, Schengen és a határon túli magyarság. In: Magyar Kisebbség 1999. 2-3. (16-17.) 50. p.

érdekes cikket jelentetett meg az állampolgársági kérdéssel kapcsolatban. Az újság szerint az előnyök miatt, több románt is vonzana az állampolgárság, szerintük 2-3 millió is azzá válna, így megváltozna az ország etnikai összetétele.¹¹

A problémákat az képezi, hogy az Európa integrációjával és az ezáltal létrejövő schengeni határokkal a nem csatlakozó országok magyarjai még jobban el lesznek választva. Azonban az állampolgárság az MVSZ szerint kiküszöbölheti ezeket a problémákat.

1999-ben megjelent a Magyar Kisebbségnek egy száma, amely e fejlemények mentén foglalkozik a kettős állampolgárság problémakörével. Tamás Sándor vitaindítójában elemzi a kettős állampolgárság pro és kontra részeit, majd több szerző is megvitatja a témát.¹² Ebből is látszik, hogy Magyarország nemzetközi jogi változásai jelentősek voltak. Újra felmerült a határon túli magyarság problémája, amivel meg kellett küzdeni.

A kettős állampolgárság, mint alkotmányjogi eszköz alkalmazása a kisebbségek védelmére nem új gondolat. Azonban a problémák, melyek e kapcsán felmerültek kétségesse teszik, hogy valóban megoldás-e. Mind a hétköznapiakban, mind a diplomáciai kapcsolatokban gondot okozhat.

Párics Viktor már 1993-ban a Jogtudományi Közönyben ír a kettős állampolgárság nemzetiségi kérdéskörben alkalmazott pozitívumairól. Tekintsük át először a pozitívumokat, majd a negatívumokat. Megállapítja, hogy növeli a kisebbségek biztonságérzetét, ezáltal identitástudatát, kiemeli azt a tényt, hogy a nemzet tudata nem csupán az államiságban rejtőzik.¹³ Előnyei meghatározóak, mint a munkaerő szabad áramlásának garanciája, munkavállalási akadályok elhárítása, ingatlanszerzési lehetőség egy másik országban. Gazdasági kapcsolatok is zökkenő mentesebbé válnának, kiterjedne így a mozgásszabadság, a jogi bonyodalmak - gondolkodok itt a családi ügyek intézésére - könnyebben lehet rendezni.

¹¹Kokes János: Európai integráció, Schengen és a határon túli magyarság. In: Magyar Kisebbség. 1999. 2-3. (16-17.) 52. p.

¹² Magyar Kisebbség folyóirat 15, 16, 17. számai

¹³ Párics Viktort idézi: Tamás Sándor: Pro és contra a kettős állampolgárságról. In: Magyar Kisebbség. 1999. 1. (15.) 175. p.

Azonban tisztázni kell, hogy a magyar állampolgársággal európai uniós polgárok lesznek-e az új többes állampolgárok. Amennyiben tömegessé válik a kettős állampolgárok száma, tisztázni kell mind az anyaországban, mind a lakóhely szerinti államban a szervezeti és szervezési kérdéseket. Hátrányos megkülönböztetést is vonhat maga után a többségiek szemében, hogy a kisebbség milyen új jogokhoz jut. Törvényi erővel is szankcionálhatják a többes állampolgárokat.¹⁴ Azonban a román alkotmány jelenleg kimondja, hogy a születéssel elnyert román állampolgárságától senki sem fosztható meg.¹⁵ Tovább erősíti ezt a vonalat, hogy Románia is hasonló szabályozást készített elő ebben az időben, ami azóta meg is valósult a moldáviai románok tekintetében.

További probléma, a korábban már sokszor felmerült ki a magyar kérdés, ugyanis amennyiben előnyökkel jár a többes állampolgárság, akkor lehet, hogy sokan csak érdekből vállalják. Így lehet, hogy az Adevarul jóslata valóban beteljesülne. Az állampolgárság konfliktusokat okozhat egyes nemzetek között. Az egyén problémái felett ott állhat az a gond, hogy az anyaországa és az állam, amelyikben él konfliktusba keveredik és ez kihat a kisebbségekre. Maga a kisebbségvédelmi rendszer, így sérülhet. Valamint a többes állampolgárság megváltoztatná a kisebbségek jogállását, így kimozdítva őket az alkupozióijukból.

Státusztörvény

A kettős állampolgársággal kapcsolatos ügyintézés, ennek intézményrendszere előzményekkel rendelkezik a román-magyar kapcsolatok történetében. Magyarország először a státusztörvénnyel kapcsolatosan lépett szorosabb kapcsolatba a határon túli magyarokkal. Ez a törvény 2001-ben született és Trianon óta a legszorosabb közjogi kapcsolatot teremtette meg a határon túli magyarsággal. Nagy vitát keltett az európai életben. A státusztörvény, azaz hivatalosan a szomszédos államokban élő magyarokról szóló törvény¹⁶ az 1989. évi alkotmánymódosítás felelősségi klauzulájának megfelelő intézkedéseket tartalmaz.¹⁷ Érdekes párhuzam, hogy míg az alkotmánymódosítás után 12 évre volt szükség, hogy létrehozzanak egy a határon túli magyarokkal foglalkozó törvényt. Az új kormány 2010-ben még az Alaptörvény létrehozatala előtt meghozta a határon túli

¹⁴ Benyhe István: Kettős állampolgárság a Kárpát-medencében? In: Magyar Kisebbség. 1999. 2-3. (16-17.) 6-7. p.

¹⁵ Törvény a román állampolgárságról
<http://www.jakabffy.ro/magyarkisebbsseg/index.php?action=cimek&lapid=12&cikk=m990213.htm> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

¹⁶ Továbbiakban státusztörvény, kedvezménytörvény.

¹⁷ 2001. évi LXII. törvény

magyarokra vonatkozó állampolgársági törvény módosítását. A státusztörvény véleményem szerint az Alkotmány felelősségi klauzulájának eredménye, a változó nemzetközi politikai helyzet miatt született. Míg az állampolgársági törvény módosítása az új nemzetpolitikai koncepció miatt jött létre, ennek szintén eredménye az Alaptörvény.

A kedvezménytörvény megalkotását több érv támasztja alá, elsősorban a határon túli magyarokra vonatkozóan eddig több mint 150 jogszabály létezett, ezeket, illetve a határon túlra nyújtandó támogatásokat akarták egységesíteni, valamint a határon túl is felmerült az igény a korábban említettek alapján, hogy a kisebbségek státuszát jogi úton rendezzék. A törvény a határon túli magyarok magyarországi jogi helyzetét hivatott rendezni. Értelmében igényelni lehet egy úgy nevezett magyar igazolványt, amely bemutatása kedvezményekre jogosít elsősorban Magyarországon Eredetileg az kaphatott igazolványt, aki magyarnak vallja magát és rendelkezik valamely szomszéd országban működő a magyar állam által elfogadott szervezet ajánlásával. A Velencei Bizottság ajánlása alapján kiegészültek ezek a feltételek objektív kritériumokkal is. Szükséges tehát a magyar nyelv ismerete, az állampolgárság szerinti állam nyilvántartása, vagy magyar érdekképviselési, egyházi tagság.

A státusztörvény születése utáni viták elsősorban azt próbálták tisztázni, hogy milyen elméleti keretek szolgálták létrehozását, illetve hogy más államokban milyen megoldás született a határon túliakkal való összetartozás-tudat kezelésére.¹⁸ Az elméleti keretek biztonságpolitikai és kisebbségpolitikai aspektusból vizsgálják a törvényt. Biztonságpolitikailag azért kérdéses jogosultsága, mert veszélyezteti a nemzetközi békét és biztonságot, ugyanis a magyar állam a törvénnyel sérti a szomszéd államok szuverenitását. A státusztörvény más államok állampolgáira vonatkozik, ez abban az esetben elfogadható, ha a szomszédos országok lemondanak bizonyos a joghatóságuk alá eső ügyekről, államközi egyezmények kertében. Amennyiben ez az önkéntes lemondás nem történik meg joggal beszélhetünk biztonságpolitikai veszélyről.

A jogalkotás folyamata alatt is több kritikát kapott arra vonatkozóan, hogy a végrehajtáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételek még nem állnak fent.¹⁹ A román kormány is támadta a törvényt, elsősorban a diszkriminációra hivatkozva, azaz hogy a

¹⁸ Idézet a Szemle című rovatból: <http://www.indok.hu/sites/default/files/05-1-szemle.pdf>

¹⁹ Jakab András: A státusztörvény a jogalkotásban. In: Státusztörvény (Előzmények és következmények) Szerk.: Kántor Zoltán. Budapest, 2002. 34. p.

magyar kormány törvénye megosztaná etnikai alapon a román állampolgárokat.²⁰ A román kormány a Velencei Bizottság jelentésével összhangban kívánja a törvény módosítását. A Bizottság 2001-ben adta ki ezt Magyarország európai uniós csatlakozásával kapcsolatosan. Megállapította, hogy egyes európai kisebbségvédelmi normákkal ellentétben áll. Az EBESZ Kisebbségügyi Főbiztosa szintén 2001-ben kiadott egy közleményt, melyben hangsúlyozta, hogy az előző fél évszázadban gondosan kifejlesztett normákat és elveket figyelemben kell tartani.²¹

A Velencei Bizottság jelentése a kisebbségi jogok tekintetében is vizsgálja a kedvezménytörvényt. A kisebbségi jogok egy adott állam területén élő kisebbségre vonatkozik, nem az állam határain kívül élő közösségeire. A Velencei Bizottság különös figyelmet szentelt az intézményrendszerre, pontosabban a javaslattevő szervezetekre. „A szomszédos országokban élő magyarokról szóló törvény nem ruház semmilyen feladatot a magyar konzulátusokra és missziókra, de a folyamatban érdemi szerepet szán a külföldön élő magyarok szervezeteinek. A Magyar Igazolványt ténylegesen a magyar hatóságok állítják ki, amennyiben a kérelmező rendelkezik az ilyen, a kérelmező magyar nemzethez való tartozásáról szóló nyilatkozatának ellenőrzését és aláírása hitelesítését elvégző, valamint többek között a fényképét és személyi adatait is továbbító szervezetek valamelyikének ajánlásával.”²² A Velencei Bizottság azt tartja követendőnek, hogy a magyar állam szervei, a konzulátusok végezzék az ügyintézését. Míg a román kormány 2001-es nyilatkozata pont azt sérelmezte, hogy túl szoros kapcsolat alakul ki a magyar állam szervezetei és az egyén között. További ezzel kapcsolatos probléma, hogy nincsen jogorvoslati lehetőség. Amennyiben az ajánlószervezetek elutasítják az igénylést, nincs hova fellebbezni.

Intézményrendszer

Vizsgáltam a státusztörvény végrehajtásának intézményrendszerét, hogy összevethessem a kedvezményes honosítási eljárás ügyintézésére kiépített struktúrával.

²⁰ „Románia állampolgárainak etnikai alapon és egy külföldi kormány kezdeményezésére történő diszkriminációja ellen, ami az ország polgárainak mély megosztottságához vezethet” Idézi a román miniszterelnök nyilatkozatát: Renate Weber: Az anyarország és kisebbségei: európai standardok? In: Státusztörvény (Előzmények és kedvezmények) Szerk.: Kántor Zoltán. Budapest, 2002. 38. p.

²¹ Renate Weber: Az anyarország és kisebbségei: európai standardok? In: Státusztörvény (Előzmények és kedvezmények) Szerk.: Kántor Zoltán. Budapest, 2002. 39. p.

²² Idézi a Velencei Bizottságot: Renate Weber: Az anyarország és kisebbségei: európai standardok? In: Státusztörvény (Előzmények és kedvezmények) Szerk.: Kántor Zoltán. Budapest, 2002. 50. p.

A kedvezménytörvény végrehajtása számos dilemmát vetett fel Romániában. Első lépésként létrehoztak egy a törvény alkalmazását felügyelő testületet.²³ Az OFT 28 tagból áll. A tagokat hármassal paritás alapján választották. Kilenc tagot jelöltek a történelmi magyar egyházak és a baptisták gyülekezete, kilenc tagot a legnagyobb civilszervezetek, illetve 9 tagot az RMDSZ²⁴, továbbá részt vesz a testületben az RMDSZ elnöke. Az OFT hatáskörébe a törvény végrehajtásával kapcsolatos elvi döntések, illetve az alkalmazás ellenőrzése tartoznak. A törvény alkalmazására vonatkozóan elvi álláspontokat dolgoz ki és értelmezi az általa nyújtott kedvezmények feltételeit, és ajánlja a magyarországi hatóságok irányába azokat a szervezeteket, amelyek tagságát figyelembe lehet venni a magyar igazolvány kiállításakor.²⁵ Tehát ennek értelmében, arról, hogy a kedvezménytörvény végrehajtása, illetve az ajánlás intézményrendszere miből áll a romániai egyházak, politikai csoportok és civil szervezetek döntenek. Teljes mértékben az ő hatáskörük meghatározni, hogy ki dönt, ki kapjon igazolványt. Továbbá az OFT döntött arról is, hogy a romániai magyar igazolvánnyal kapcsolatos intézményrendszer teljes mértékben az RMDSZ struktúrájára épüljön. Székely István az RMDSZ politikusa, 2001-től 2011-ig a Kedvezménytörvénnyel kapcsolatos ügyek vezetője, az RMDSZ központi tájékoztató irodájának vezetője.²⁶ Tanulmányában több szempontból is alátámasztja, hogy miért jó döntés az RMDSZ irodahálózatát összekötni a magyar igazolvánnyal kapcsolatos ügyintézésrel. Az RMDSZ rendelkezik egy országos hálózattal, mely már gyakorlott a gyors ügyintézésben, illetve fő érve az 1995 óta működő számítógép hálózat, mely megkönnyíti a magyar igazolványokkal kapcsolatos ügyintézését. Abban az esetben, ha nem jött volna létre megegyezés az „RMDSZ egyféle jogi védelmet nyújt a Szövetség keretén belül létrehozott irodáknak, illetve munkatársainak a különböző adminisztratív intézkedések kivédésére.”²⁷ A törvény végrehajtásával kapcsolatosan központi szinten működik egy országos iroda, amely egybeesik az RMDSZ ügyvezető elnökségével, Kolozsváron. 21 megyei, illetve területi irodát hoztak létre.

²³ A továbbiakban Országos Felügyelő Testület, vagy OFT.

²⁴ Romániai Magyar Demokrata Szövetség, a továbbiakban RMDSZ

²⁵ Székely István: A kedvezménytörvény romániai végrehajtásának dilemmái. In: Státusztörvény (Előzmények és kedvezmények) Szerk.: Kántor Zoltán. Budapest, 2002. 141-142. p.

²⁶ <http://www.rmdsz.ro/profil/szekely-istvan> (utolsó megtekintés: 2013. január. 4)

²⁷ Székely István: A kedvezménytörvény romániai végrehajtásának dilemmái. In: Státusztörvény (Előzmények és kedvezmények) Szerk.: Kántor Zoltán. Budapest, 2002. 142. p.

Az egyszerűsített honosítás lehetősége miatt a kedvezménytörvény rendszerének csak néhány eleme maradt fent.²⁸ A magyar igazolványt kérelmezni ma csak a Kolozsvári Főkonzulátuson lehet.²⁹

Román státusztörvény

Úgy vélem érdemes átgondolni Románia, hogyan bánik kisebbségeivel, milyen rendszert dolgozott ki számukra. Románia szintén rendelkezik határon túli kisebbségekkel. A Moldovai Köztársaságban élnek közülük legtöbben, és helyzetük hasonlóan sújtja Romániát, mint a határon túli magyarok kérdése Magyarországot.

A román állampolgársági törvények 1989-ig kirekesztőek voltak. 1991-ben azonban egy új állampolgársági törvény született. Ez tette lehetővé az állam kötelékén kívül élő románok számára a visszahonosítást. A magyar szabályozáshoz hasonlóan lehetőségük van kedvezményes feltétek mellett. Szintén Magyarországhoz hasonlóan, a román Alkotmány is tartalmaz egy felelősségi klauzulát a határon túli románokra vonatkozóan. „Az állam támogatja a kapcsolatok erősítését az ország határain kívül élő románokkal és az állampolgárságuk szerinti állam törvényhozását betartva, cselekvően, fellép etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásuk megtartásáért, fejlesztéséért és kifejezéséért.”³⁰

A román státusztörvény vitája 1997-ben vette kezdetét.³¹ A törvény egy külön alapot hoz létre a határon kívül élő románok támogatására.

Az első román státusztörvény 1998-ban született meg. Az alkotmány, korábban idézett 7. cikkére hivatkozik. Nem tesz különbséget a szomszéd államokban, vagy a világ bármely részén élő románok között. A törvény nem hoz létre semmilyen közjogi kapcsolatot a Románia határain kívül élőkkel. A törvény nem határoz meg pontos személyi hatályt, általánosságban a külföldi országokban élő románokról, illetve azok közösségeiről rendelkezik. Ez alapján a törvény közösségi jogokat biztosít ezen személyek csoportjainak. Nem tartalmaz semmilyen követelményt az identitás kinyilvánítására, vagy a

²⁸ Császár Melinda: A státusztörvény végrehajtásának romániai tapasztalatai. <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-02-Csaszar.pdf> (utolsó letöltés: 2013. január 4.)

²⁹ http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/Csikszereda/hu/Konzuliinfo/magyar_igazolvany.htm (utolsó megtekintés: 2013. január 4.)

³⁰ A román alkotmány 7. cikkét idézi: Kántor Zoltán-Páskán Zsolt: A határon túli románok és a románok státusztörvényei. <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-04-Kantor-Paszkan.pdf> (utolsó megtekintés: 2013. január 4.)

³¹ 150/1998-as A világ bármely részén élő románoknak biztosított támogatásról szóló törvény

nyelvismeretre vonatkozóan. A törvény nem rendelkezik semmilyen ajánlószervezetekről, vagy igazolvány kiadásáról. Kerettörvényként értelmezhető, mely más szervezetekre bízta a törvény megvalósítását. A források felhasználását az oktatás, kultúra, egészségügy területére szabja meg. 2001-ben létrehozták a Világszerte Élő Románok Támogatásáért Minisztériumközi Bizottságot, mely a kormánytanácsadó testületként működött.³²

2007-ben egy újabb státusztörvény jött létre, melyet 2008-ban módosítottak.³³ Ezt az indokolja, hogy 2000-től jelentős számú kivándorlás indult meg elsősorban Olaszországba, és Spanyolországba. A törvény két részre osztható az egyik a határon túli románokkal foglalkozik, a másik kifejezetten Moldovára vonatkozik. Az új törvény figyelembe veszi a Nyugat-Európában munkát vállalókat. A határon kívüli románok helyett, a „világszerte élő románok” kifejezést használja, mely értelmezhető úgy, mintha a Románia határon belüliekre is vonatkozna.³⁴ Bevezeti a nyelvi és kulturális pillér fogalmát. Két csoportra osztja a románokat; a szomszéd államokban élők, illetve a kivándorolt románok és leszármazottaikra, attól függetlenül, hogy megőrizték-e állampolgárságukat, vagy sem. Hivatkozva a Velencei Bizottság és a Kisebbségi Főbiztos ajánlására a törvény hangsúlyozza, hogy a támogatásokat a kétoldalú szerződésekre alapozza. A román identitás, nyelv megőrzését és támogatását tűzi ki célul, elsősorban a román állam területén nyújt támogatást. Azonban lehet pályázni támogatást, amely az adott állam területén kulturális, vallási, hagyományőrző, művészeti rendezvényekhez segít. A törvény a román hatóságokat felruházta, hogy kövessék figyelemmel a határon kívüliek sorsát és amennyiben jogaik sérülnek, lépjenek fel ez ellen. A törvény végrehajtásáért a Külügyminisztérium felelős és a Világ Bármely részén élő Románok Hivatala koordinálja.

35

A határon túli románok anyagi támogatása 2007-ben több mint 21 millió leiből állt, majd folyamatosan csökkent, 2010-ben már csak 6, 5 millió lei volt, körülbelül 1, 5 millió euró. A Bethlen Gábor Alap körülbelül 40 millió euróból gazdálkodott.

³²Kántor Zoltán - Pászkan Zsolt: A határon túli románok és a románok státusztörvényei. <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-04-Kantor-Paszkan.pdf> (utolsó megtekintés: 2013. január 4)

³³ 299/2008 számú törvény

³⁴ „romani de peste hotare” helyett „romani de pretutindeni”

³⁵ Kántor Zoltán - Pászkan Zsolt: A határon túli románok és a románok státusztörvényei. <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-04-Kantor-Paszkan.pdf> (utolsó megtekintés: 2013. január 4)

Magyar állampolgársági törvény

Magyarország kormánya a fent említett hátrányok ellenére, úgy vélte, hogy az előnyök a meghatározóbbak, így 2010-ben a kormányra kerülés utáni napokban megalkotta a törvényt a kedvezményes honosításról az állampolgársági törvény módosításával.

Új nemzetpolitikai koncepció jelent meg, amely változása felfedezhető az új magyar Alaptörvényben is. A korábbi politikai nemzetfelfogásból a kulturális nemzetfelfogásra váltott, amit jól bizonyít a határon túliakhoz való viszony változása. Míg korábban az Alkotmány csak *felelősséget érzett* a határon túli magyarokért, addig az Alaptörvény már *felelősséget vállal értük*.³⁶ Az előbbi, csak azt határozta meg, hogy Magyarországgal való kapcsolat ápolását kell segíteni. Az utóbbi ennél sokkal előrébb lép, nemcsak a kapcsolattartást tartja fontosnak, hanem a közösségek fennmaradását, fejlődését, a magyarság megőrzését, jogaik érvényesítését, önkormányzataik létrehozását. Mind a két esetben az a cél, hogy támogassák a határon túli magyarokat, abban, hogy magyarok maradhassanak, azonban mindezt úgy, hogy maradjanak meg abban az országban, ahová átkerültek. A D. cikk megfogalmazása is ezt támasztja alá. Az állam alkotmányosan felelősséget vállal boldogulásukért, mindezt a határainkon túl, „a szülőföldön való boldogulásukat” szeretné támogatni.³⁷

Kedvezményes honosítás

Ennek az új nemzetpolitikai koncepciónak lett az eredménye a kedvezményes honosítás is. 2010. augusztus 20-án lépett életbe a kettős állampolgárságról szóló törvény, ez alapján a határon túl élő magyarok egyszerűbben honosíthatnak. A kedvezményes honosítás egyéni kérelemre történhet, olyan esetekben, ha a kérelmező 1920 előtt vagy 1940 és 1945 között rendelkezett magyar állampolgársággal, vagy leszármazottja valakinek, aki rendelkezett azzal, továbbá beszél magyarul és nincs egyéb kizáró

³⁶ 1989. évi XXXI. törvény az Alkotmány módosításáról: „(3) A Magyar Köztársaság felelősséget érez a határain kívül élő magyarok sorsáért, és előmozdítja a Magyarországgal való kapcsolatuk ápolását.”

Magyarország Alaptörvénye: „D) cikk Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal.”

³⁷ Magyarország Alaptörvénye: „D) cikk Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal.”

körülmény.³⁸ Ekkor még nem beszélhettünk teljes állampolgárságról. A miniszterelnök kifejtette, hogy kettős állampolgárság már minden szomszédos országban létezett és Magyarország most pótolta ezt a hiányosságot. Viszont ekkor még kijelentette, hogy ez az állampolgárság nem jelent választójogot.³⁹ Azonban az Alaptörvény lehetővé tette, hogy a határon túli állampolgárok élhessenek a politikai részvételi jogokkal, így a választójoggal is. Semjén Zsolt 2011 áprilisában megállapította, hogy a nemzetpolitika legfontosabb célja a nemzet közjogi újraegyesítése, amit az állampolgárság tesz lehetővé.⁴⁰ Korábban is volt példa a közjogi egyesítésre, méghozzá a státusztörvény kapcsán. Azonban ez ekkor nagy nemzetközi vitát váltott ki, ugyanis ez volt az első, amely közvetlen kapcsolatot teremtett a határon túli magyarság és az anyaország között. Most ekkora visszhangja nem volt az állampolgársági törvénynek, hiszen a kettős állampolgárság bevett gyakorlat, már évtizedek óta. A szomszédos államok mind lehetővé tették határaikon kívül élők számára a kettős állampolgárságot. Míg a státusztörvény kapcsán felmerült a kétely, hogy a Magyarországra történő vándorlást fogja elindítani, most ez a probléma nem áll fenn. Az állam a szülőföldön maradást támogatja, mind a politikai intézmények, mind a gazdaság, kultúra, oktatás területén véghezvitt intézkedésekből ez olvasható ki.

Román állampolgársági szabályozás

Az 1991. évi 21-es számú törvény rendelkezik a román állampolgárságról. Szigorúan a *ius sanguinis* alapján biztosítja az állampolgárságot, születés alapján nyerhető el. Azonban az állampolgárság felvehető kérelemre is. A *ius sanguinis*-ből következik, hogy a nagy számban külföldön élő románok is rendelkezhetnek az állampolgársággal. A román államfelfogás alapján a román állam tagjai, a román állampolgárok a román nemzet tagjai. Ezt a felfogást változtatta meg a törvény 2009-es módosítása. Egy kormányrendelet az állampolgárság megszerzésének könnyített mechanizmusát teszi lehetővé. Kiterjesztették

³⁸ 1993. évi LV. törvény a magyar állampolgárságról: „(3)¹¹ Az (1) bekezdés b) és d) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén - kérelmére - kedvezményesen honosítható az a nem magyar állampolgár, akinek felmenője magyar állampolgár volt vagy valószínűsíti magyarországi származását, és magyar nyelvtudását igazolja.”

³⁹ Az állampolgársági törvényre a diszkrimináció megszüntetése érdekében volt szükség <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/hirek/az-allampolgarsagi-torvenyre-a-diszkriminacio-megszuntetese-erdekeben-volt-szukseg> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

⁴⁰ A kormány anyagi segítséget nyújt a határon túli magyar közösségeknek <http://www.kormany.hu/hu/kozigazgatasi-es-igazsagugyi-ministerium/nemzetpolitikaert-felelos-allamtitkarsag/hirek/anyagi-segitseg-a-hataron-tuli-magyar-kozossegeknek> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

másod- és harmadfokú generációra is az állampolgárság öröklődését, csökkentették a mérlegelési időt 5 hónapra, valamint eltörölték a helyben lakási feltételt.⁴¹ Létrehoztak egy országos Állampolgársági Ügynökséget, amely elsődleges célja a moldovai románok állampolgársági ügyintézésének segítése. Gyakorlatilag az kérheti a román állampolgárságot, akik 1945-ben akaratukon kívül kerültek más ország fennhatósága alá.

A román állampolgársági szabályozással kapcsolatosan fontos megjegyezni a 2004. évi 373. számú törvényt. Ez a romániai parlamenti- és elnökválasztási rendszert szabályozza. Jelentős rendelkezése, figyelembe véve a kivándorolt románok nagy számát, hogy a külföldön élő románok szavazhassanak.⁴²

Mindebből látszik a tendencia, hogy Románia is foglalkozik a határain kívül élő románokkal. Elsősorban a Moldovai Köztársaság románjai állnak az érdeklődés középpontjában, akik szavazóbázist jelentenek Romániának. A román állampolgársági törvény, illetve 2004. évi szavazási rendszerről szóló törvény politikai döntés, a szavazóbázis növelését tette lehetővé.

Azonban érdemes megjegyezni, hogy bár a román hatóságok nagy mozgástérrel rendelkeznek állampolgáraikat ért sérelmek esetén, mégsem avatkoznak be oly mértékben más államok szuverenitásába, mint ahogy azt a magyar állam teszi. Magyarország a kedvezményes honosítás ügyintézésére egy teljes rendszert épített ki Romániában, a románok kettős állampolgárságukat csak is a konzulátusokon intézhetik.

A határon kívül élő románokkal kapcsolatos fellendülés Traian Basescu elnök nevéhez fűződik. 2004-es mandátuma kezdetén meghatározta, hogy elsődleges célja a határon kívüli románok, elsősorban a besszarábiai románok központba helyezése. 2009-ben az elnök gyorsított eljárást ígért a Moldovai Köztársaság románjainak, akik addigra már 600 000 aktát nyújtottak be a nagykövetségen. 2008-2010-es időszakban már 30 000 román kapta meg az állampolgárságot.⁴³ Az ezt megelőző évtizedben az 1991-es állampolgársági törvény óta körülbelül 150 000 fő kapta meg az állampolgárságot.

⁴¹ Korábban legalább 5 éve állandó lakhellyel kellett rendelkezni Románia területén.

⁴² Szele Áron – Tófalvi Zselyke: A nemzettest formálása (Állampolgárság és szavazati jog Romániában). <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-03-Szele-Tofalvi.pdf> (utolsó megtekintés: 2013. január 4.)

⁴³ Kántor Zoltán - Pászkan Zsolt: A határon túli románok és a románok státusztörvényei. <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-04-Kantor-Paszkan.pdf> (utolsó megtekintés: 2013. január 4.)

Erdélyi honosítási eljárás

A fent említettek tükrében vizsgáltam az erdélyi honosítási eljárás gyakorlatát. Kolozsvári tartózkodásom alatt ellátogattam a helyi Demokrácia Központba, hogy megérdeklődjem, hogy is működik a hétköznapiakban a kettős állampolgársággal kapcsolatos ügyintézés. A romániai magyar területeken az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács⁴⁴ vállalta magára a honosítással kapcsolatos ügyintézését.

A Magyar Köztársaság Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériuma és a Külügyminisztérium megállapodott az EMNT-vel, hogy a civil szervezet létre fog hozni egy hálózatot, amely az erdélyi magyarság számára segít a kedvezményes honosítási eljárással kapcsolatos ügyintézésben. 2010 októberében jelentették be a Demokrácia Központ hálózat megalakulását.⁴⁵

Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács⁴⁶

AZ EMNT 2003 óta működő erdélyi magyarsággal foglalkozó civilszervezet. Minden Erdélyben élő magyar fordulhatott a szervezethez, amely elsősorban az autonómia és a kulturális élet terén végezte feladatait. Majd 2009-től kezdődött egy fellendülés, amikor kibővült a szervezet tevékenységi köre. Már ekkortól kezdve a legnagyobb erdélyi magyar párt az RMDSZ ellenpontjaként fogható fel a szervezet. Élén az európai képviselő Tőkés László áll, elnökként, valamint ekkoriban még Toró T. Tibor ügyvezető elnökként.

2009-ben megjelent egy Jubileumi Kötet az EMNT elmúlt 5 évéről. Ez alapján a szervezet elsődleges célja az autonómia kivívása. Ebben kijelentik, hogy pártpolitikai kötöttségek nélkül foglalkoznak egész Erdélyre kiterjedő problémákkal. Kidolgozták „az erdélyi magyar nemzeti közösség igényeit összegző autonómiaformák státútumait.”⁴⁷

⁴⁴ A továbbiakban EMNT

⁴⁵ Erdély-szerte rajtoltak a Demokrácia Központok. <http://www.erdon.ro/erdely-szerte-rajtoltak-a-demokracia-k246zpontok/news-20110103-03364376> (utolsó megtekintés: 2012. november 8.)

⁴⁶ AZ EMNT dolgozóival készítettem interjúkat Kolozsváron. Az alábbi információim vagy az interjúkból, vagy a Nemzeti Tanáccsal kapcsolatos sajtóanyagból származnak.

⁴⁷ Ötéves az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács. http://www.emnt.org/index.php?Itemid=64&option=com_docman&lang=hu (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

Kijelentették, hogy céljuknak érzik az erdélyi magyar politikai élet „egyeztetői szerepét”, valamint a közvetítést a politikum és a közélet szereplői között.⁴⁸

2009-ben, ahogy azt már említettem átalakult az EMNT. Bejegyezték a szervezetet, mint egyesületet, és újra meghatározták célkitűzéseiket. Továbbra is túlnyomóan az autonómiával foglalkoznak, mellette a kulturális élettel és a magyar felsőoktatás jövőjével.⁴⁹

Ennél is nagyobb fordulat a Fidesz kormányra kerülésével történt 2010-ben. Októberi választmányi ülésükön kijelentették, hogy megalakítják a Demokrácia Központok hálózatát és az Erdélyi Magyar Néppártot, mint politikai pártot, bejegyeztetik.⁵⁰ Ezzel a kezdetekhez képest a pártpolitikai befolyástól mentes egyesületi munka megváltozik. A hivatalos honlap szerint „az EMNT alapvető célja az, hogy hozzájáruljon az erdélyi magyar nemzeti közösség törekvéseinek megvalósításához, jogainak és érdekeinek védelméhez, a civil szféra, a demokrácia, a jogállamiság és a politikai pluralizmus megszilárdulásához, a régiók gazdasági, szociális, kulturális és intézményi fejlődéséhez.”⁵¹ Megállapítható, hogy míg a státusztörvény végrehajtása során az RMDSZ játszott fontos szerepet, addig a kedvezményes honosítással kapcsolatban az EMNT a kulcsszereplő.

Demokrácia Központok

A 2010 októberi választmányi gyűlésen úgy nyilatkoztak, hogy a Demokrácia Központokat a nemzetegyesítési folyamat jelentős eszközének tartják.⁵² A magyar kormánnyal történő megegyezés azt állapítja meg, hogy egy olyan hálózatot kell megszervezni, amely segíti az erdélyi magyarság honosítási eljárásban való részvételét. A magyar kormány ehhez anyagi segítséget nyújt.

⁴⁸ Ötéves az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács. http://www.emnt.org/index.php?Itemid=64&option=com_docman&lang=hu (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

⁴⁹ Határozat az EMNT fontosabb célkitűzéseiről és programjairól. http://www.emnt.org/index.php?Itemid=66&option=com_docman&lang=hu (utolsó megtekintés: 2012. november 8.)

⁵⁰ Demokrácia Központok alakulnak. http://erdely.ma/kozeletunk.php?id=76210&cim=demokracia_kozpontok_alakulnak (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

⁵¹ Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács céljai. <http://www.emnt.org/emnt/az-erdelyi-magyar-nemzeti-tanacs-celjai.html> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

⁵² Demokrácia Központok alakulnak. http://erdely.ma/kozeletunk.php?id=76210&cim=demokracia_kozpontok_alakulnak (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

Az EMNT azonban további feladatokat is szánt a Demokrácia Központoknak. A magyarországi köztudatba a Demokrácia Központok hálózata úgy él, mint az állampolgársági törvény módosításának végrehajtó intézménye. Valójában egy olyan hálózatot hoztak létre, amely az EMNT céljait valósítja meg. Belátták, hogy a kettős állampolgársággal kapcsolatos ügyintézés nem fogja örökösen lefoglalni az iroda alkalmazottait, így a későbbiekben más egyéb feladatokat is el fognak látni.

A hivatalos honlap szerint a demokrácia központok a magyar nemzetegyesítés folyamatában igen jelentős szerepet játszanak. Ahogy fogalmaznak a nemzetegyesítéshez elsősorban információkra, tudásra és ismeretekre van szükség, ezért egy tudásalapú hálózatot akartak létrehozni.⁵³ Ez magyarázza, hogy a honlapon a feladatok és programok menüpont alatt, az állampolgársági ügyintézés csak egy alpontként jelenik meg.

A további feladatok igen nagyszabásúak. Többirányú információáramlás biztosítása, adatbázis-kezelés, kapcsolattartás, karbantartás és tudásbevitel ezek a demokrácia központok alapvető feladatai. A többirányú információáramlás pályázatfigyelésből, magyarországi közalapítványok programjainak előkészítéséből, ellenőrzéséből áll, továbbá önkormányzati monitoringból, helyi sajtószemléből, és egyéb online tartalomszolgáltatásból. Emellett kulturális, gazdasági, civil szerveződési és egyéb feladatokkal is rendelkezik a hálózat. A magyar állampolgársággal kapcsolatos feladatok a tudásbevitel és nemzetpolitika témakör alá tartoznak. Ami érdekes, hogy ez csak egy pontja az egész nemzetpolitikai blokknak. Emellett a Demokrácia Központ feladata volt a népszámlálásra való felkészülés. További nemzetpolitikával kapcsolatos feladatkör a jogsegélyszolgálat és a magyar kormánnyal való kapcsolattartás. Jelen pillanatban az állampolgársággal kapcsolatos ügyintézés az elsődleges feladat.

Majd a későbbiek során kellene az EMNT programjában prioritásként szereplő kérdésekkel szakmai szempontból foglalkozni. Toró T. Tibor a Demokrácia Központ alakulásakor az EMNT ügyvezető elnöke, úgy nyilatkozott, hogy minden központnak a saját területéhez tartozó politikusokról, politikai intézményekről kellene információkat gyűjtenie. Elsősorban azt kell megvizsgálni, hogy mennyire figyelnek a magyar közösségek gondjaira, illetve, hogy hogyan oldják meg azokat. Moderálniuk kellene a közvitákat, önkormányzatok által eddig meg nem oldott, vagy rosszul megoldott

⁵³ Programok, feladatok <http://www.demokraciakozpont.org/index.php/demokracia-koezpontok/programok-feladatok> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

kérdéseket kellene napirendre tűzniük, megbeszélést kezdeményezniük. Meg kell figyelniük a környezetükben lezajló demográfiai, gazdasági, szociális ügyeket, a magyar közösség ügyeinek alakulását. Regionális jelentésekbe kell összegezniük a tapasztaltakat, majd szakértők segítségével megvizsgálniuk és összeállítaniuk egy egész Erdélyre vonatkozó jelentést. Pályázatfigyeléssel is fognak foglalkozni, amit átadnak az érintetteknek. Továbbá beszerzik és tolmácsolják a közösségnek a magyar kormány nemzetpolitikával kapcsolatos információit.⁵⁴

Interjúim során a Demokrácia Központ alkalmazottaival beszélgettem, és rákérdeztem, hogy amikor bekerültek a szervezetbe mennyire voltak tisztában a feladatokkal és jelen pillanatban mennyit látnak el belőlük, valamint, hogy szakmailag megfelelnek-e az elvárásoknak.

Idén nyáron átalakultak az intézmények. A fent említett Demokrácia Központok megszűntek, pontosabban az elnevezés szűnt meg. Maradtak az intézmények, az alkalmazottak az infrastruktúra, de most már Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács irodákként fognak működni. Átláthatatlanná teszi a rendszert, hogy eddig a Demokrácia Központok rendelkeztek egy bizonyos feladatkörrel, amelyből nem tudtak mindent ellátni. Így most ha EMNT irodákként fognak működni, elméletileg nagyobb rá az esély, hogy elássák a többi feladatot is, nem lesz ketté választva az elnevezésben sem a két intézmény, azonban az állampolgárságot igénylők számára megnehezíti az ügyintézkést, nem fogják tudni, hogy kihez kell fordulni.

Erdélyi Magyar Néppárt

Az Erdélyi Magyar Néppárt⁵⁵ azért fontos az eddig tárgyalt ügyeket illetően, mert érinti az EMNT működését. Essen szó először magáról a Néppártról, majd az összekapcsolódásáról a Nemzeti Tanáccsal.

Ahogy már említettem 2010 októberében a Nemzeti Tanács választmányi ülésén létrehoztak egy politikai egyesülést, ez az erdélyi Magyar Néppártot. Az Országos küldöttgyűlés határozata alapján, azért jött létre a szervezet, mert az elmúlt 20 év politikája nem volt kielégítő. Kijelentik, hogy az autonómia az elsődleges cél és mivel „a politikai

⁵⁴ Demokrácia Központok alakulnak.
http://erdely.ma/kozeletunk.php?id=76210&cim=demokracia_kozpontok_alakulnak (utolsó megtekintés: 2012. november 8.)

⁵⁵ A továbbiakban Néppárt, vagy EMNP

képviselőket ez ideig ellátó szervezetek egyike sem töltötte be kellő módon az erdélyi magyarság önrendelkezésének kivívását célzó, elsőrendű hivatását és feladatát” egy új politikai csoportosulást kell létrehozni.⁵⁶ A Néppárt „egy jobb-közép párt, amely az egyetemes emberi szabadságjogok tiszteletben tartását, a keresztény-demokrata tradicionális értékek megtartását, a nemzeti kisebbségi jogok betartását és bővítését, illetve a jogállam és az igazságszolgáltatás teljesülését tűzte ki célul.”⁵⁷

Az EMNP megjelenése többféle módon is magyarázható. Maga a párt határozatában a fent említetteknek megfelelően, azért jött létre, hogy a 20 éve működő politikai élet csorbáit kiküszöbölje. Azonban az EMNT szempontjából az is hasznos lehet, hogy egy politikai csoportosulás keretein belül újabb lehetőségek nyílnak számára.

Kolozsváron volt szerencsém megismerni a két szervezet egymás melletti működését. A Néppártot maga a Nemzeti Tanács vezetősége alakította meg. Az alakuló gyűlésre 2010 decemberében minden Nemzeti Tanács alkalmazott meg volt hívva. Kijelenthetjük, hogy a Nemzeti Tanács és a Néppárt céljai egybeesnek, bár más prioritások vannak előtérbe helyezve. Ezért szinte minden Nemzeti Tanács alkalmazott kérvényezte az Alakuló ülésen a tagságot, hiszen, ha ugyanazokat az értékeket képviseli egy párt, miért ne támogatnák azt tagságukkal.

Azonban 2010 decembere óta sem vált külön a két szervezet, így megnehezítik egymás működését. Bár 2010 októberétől meg tudta teremteni a Nemzeti Tanács a magyar állam és egyéb pályázatok gazdasági támogatásából az infrastruktúrát az állampolgársági ügyintézéshez, azonban a Néppárt számára nem tudtak önálló szervezetet létrehozni. Nyilván a Nemzeti Tanácsnak jutott pénzek a Demokrácia Központok felépítésére lettek kiutalva. Ebből nem fordíthattak a Néppárt szervezeti működésének felépítésére. A Néppárt nem rendelkezik szerződéses alkalmazottakkal. Az elnök és a felsőbb vezetőség egyedül, amely hivatalosan a Néppártnak dolgozik.

Szeretném kijelenteni, hogy az információim 2012 júliusából származnak. Romániában a parlamenti választások most fognak lezajlani 2012. december 9-én. Így

⁵⁶ Autonómiát, politikai érdekképviselőket, nemzeti közösséget. Határozat az Erdélyi Magyar Néppárt létrehozásáról. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács Országos Küldöttgyűlése. Székelyudvarhely, 2010. december 4.

⁵⁷ Az Erdélyi Magyar Néppárt Alapszabálya <http://www.neppart.eu/admin/data/file/20120222/alapszabalyweb.pdf> (utolsó megtekintés: 2012. november 5.)

most a Néppárt kampányidőszakának kezdetével olyan szervezeti változások állhattak be, amelyekről nem tudok hitelesen tájékoztatni, ugyanis bár a szervezeten belül a változások már folyamatban vannak, a papírmunka minderről még nem ment végbe, így nem tudom alátámasztani információimat. A Néppárt és a Nemzeti Tanács összefonódását interjúimmal és tapasztalataimmal tudom alátámasztani.

Kolozsvár, mind a Nemzeti Tanács, mind a Néppárt központja. Pontosan négy iroda működik a városban, amely e két szervezet munkáját végzi. A Demokrácia Központ irodája, mely elsősorban a fent felsorolt feladatokat végzi. A másik a Néppárt központi irodája, majd a Nemzeti Tanács országos és regionális irodái.

Maga a munkamegosztás úgy történik, hogy az országos irodában végzik az országos ügyek koordinálását, elsősorban gazdasági szempontból. Itt történik a szerződések írása, a gazdasági ügyintézés, fizetés osztások, stb. A regionális iroda foglalkozik elsősorban Kolozsvár kulturális ügyeivel. A Néppárt iroda foglalkozik az országos párt ügyekkel. A Demokrácia Központ alkalmazottai látnak el egy konkrét feladatot, ami valóban az állampolgársági ügyintézés.

Interjúk

Kolozsvári tartózkodásom során ellátogattam a Demokrácia Központba és a többi kolozsvári Néppárt és Nemzeti Tanács irodába is. Elsősorban azt akartam kideríteni, hogy miért volt szükség a Néppárt létrehozatalára, illetve, hogy ennek létrejötte, mennyiben befolyásolja a Nemzeti Tanács működését. Hasonló-e a szervezeti felépítés, mint a státusztörvénnyel kapcsolatban. Ott ugyanis a teljes intézményrendszer átfedésben volt az RMDSZ struktúrájával. Interjúimat a Demokrácia Központ alkalmazottaival kezdtem.

Összesen 11 darab interjút készítettem. Ahhoz, hogy ezek átláthatóak legyenek csináltam két táblázatot. Az első táblázat azt mutatja, hogy az egyes interjú alanyok, melyik szervezet tagjai. Bár már nem használatos hivatalosan a Demokrácia Központ elnevezés, mégis ragaszkodom ehhez az egyszerűbb megkülönböztetés végett.

Interjú alanyok	DK ⁵⁸	EM NT	EM NP
<i>I. Interjú</i>	X	x	x
<i>II. Interjú</i>	x	x	
<i>III. Interjú</i>	x	x	x
<i>IV. Interjú</i>	x	x	x
<i>V. Interjú</i>	x	x	x
<i>VI. Interjú</i>	x	x	x
<i>VII. Interjú</i>	x	x	x
<i>VIII. Interjú</i>	x	x	x
<i>IX. Interjú</i>		x	x
<i>X. Interjú</i>		x	x
<i>XI. Interjú</i>	x	x	x

1. táblázat Szervezeti tagság

A második táblázat azt mutatja, hogy, melyik irodában dolgoznak.

<i>Interjú alanyok</i>	Demokrácia Központ	Néppá rt Iroda	EMNT regionális iroda	EMNT országos iroda
<i>I. Interjú</i>	X			
<i>II. Interjú</i>	x			
<i>III. Interjú</i>	x			
<i>IV. Interjú</i>	x			
<i>V. Interjú</i>	x			
<i>VI. Interjú</i>		x		
<i>VII. Interjú</i>			x	
<i>VIII. Interjú</i>			x	
<i>IX. Interjú</i>			x	
<i>X. Interjú</i>				x
<i>XI. Interjú</i>				x

2. táblázat Irodák

⁵⁸ Demokrácia Központ

A Demokrácia Központban ott tartózkodásom két hónapja alatt 4 alkalmazott dolgozott ügyintéző titkár beosztásban. Mindegyikük a Demokrácia Központok létrejötte óta van az intézményben, azaz 2011 elejétől kezdve. Mind a négyen különböző végzettséggel rendelkeznek, ezt azért tartom fontosnak elemezni, mert ahogy fent azt már említettem a Demokrácia Központoknak az állampolgársági ügyintézésen felül egyéb szakmai feladatokat kellene ellátniuk, ami feltételezi a szakirányos, legalábbis társadalomtudományi végzettséget. Azonban a valóságban ez nem így van. Ketten végeztek a későbbi szakmai munkának megfeleltethető szakon. Van egy politológus, egy nemzetközi kapcsolatok szakértő, akik tanulmányaik alapján is alkalmasak a munkára, továbbá dolgozik az irodában egy közgazdász végzettséggel bíró és egy környezeti tanulmányokat elvégzett alkalmazott. Ki szeretném jelenteni, hogy a végzettségüktől függetlenül mindannyian hiánytalanul elvégzik az állampolgársági ügyintézéssel kapcsolatos teendőiket, azonban a későbbiekben megkérdőjelezem, hogy a felvételük során átgondolták-e a feljebbvalók, hogy az állampolgársági hullám után végzendő feladatokra alkalmasak lesznek-e.

Mindegyiküktől megkérdeztem, hogy vettek-e részt állásinterjún, és ha igen, akkor ott tájékoztatták-e őket a további feladatokról. Mindegyik alkalmazott azt nyilatkozta, hogy őket az állampolgársággal kapcsolatos ügyintézésre vették fel. Ezzel kapcsolatban el is végeztek egy képzést még a munka megkezdése előtt. Azonban a Demokrácia Központ fentebb felsorolt feladataival egyáltalában nem voltak tisztában. Bár az állásinterjún említették nekik, hogy majd a későbbiekben egyéb feladataik is lesznek, de hogy pontosan mik lesznek azok, azzal abszolút nem voltak tisztában. Véleményük szerint a Demokrácia Központ számára predesztinált feladatokat, most a Nemzeti Tanács többi alkalmazottja végzi. Példának okáért, a magyar kormánnyal a kapcsolattartást, vagy az anyakönyvezéssel kapcsolatos teendőket az irodavezető látja el.

A Demokrácia Központ élén álló irodavezető (VII. számú interjúalany), abban az időszakban, amikor én még Kolozsváron voltam, nem volt jelen teljes mértékben a Központban, ugyanis ő a regionális irodában dolgozik és elsősorban kulturális feladatokat lát el. A kezdetekben ő szervezte meg az irodai munkálatokat és a fordítói hálózatot, mely az eljárás során szükséges papírok hivatalos fordítását végzi. A Demokrácia Központban van jelen minden nap a honosítási eljárásokért felelős igazgató (V. számú interjúalany). Ő tart kapcsolatot a konzulátussal, végzi az anyakönyvezést, tehát a Demokrácia Központ állampolgársági ügyintézésen felüli feladatiból a ma működő további feladatkörök, az ő

irányítása alatt folynak. Mindemellett az EMNT koordinációs igazgatója megyei alelnöke és a Néppárt Kolozs megyei elnöke.

V. interjúalannyal készített interjúm során, saját magáról úgy nyilatkozott, mint „civilpolitikus”⁵⁹ Véleménye szerint a Néppárt létrehozatalára, azért volt szükség, hogy legyen egy párt, mely az RMDSZ ellensúlyaként működik. Kérdésemre, miszerint nem hátráltatja-e a civilszervezeti munkát egy politikai párttal való ilyen szoros együttműködés, azt válaszolta, mivel a két szervezet nézetei egybeesnek, csak segítik egymást, nem gátolják. A VII. interjúalany, aki az EMNT Kolozs megyei ügyvezető elnöke és a Néppárt munkájában a kezdetektől résztvevő párttag, hasonlóan reagált erre a kérdésemre. Szerinte a két szervezet erősíti egymást. Nyilatkozata alapján csak a szabadidejében végez Néppártos munkát, a párt mindenképpen csak előrébb viszi az erdélyi magyarságot, mivel amit a civil szervezettel nem lehet elérni, azt a párt egyéb eszközeivel lehetséges. A civil csapat támogatja a Néppárt munkáját, ami nagyon ösztönzően tud hatni egy politikai csoportosulásra.⁶⁰

A Néppárt és az EMNT esetében nem beszélhetünk az intézményi struktúra olyan mértékű egybeeséséről, mint az RMDSZ esetében. Az RMDSZ nyíltan vállalta, hogy a saját hálózatára építse fel a státusztörvény végrehajtó intézményrendszerét. Ez utóbbi esetben azonban nem lehet erről szó, hiszen a Néppárt ugyanabban az időben jött létre; mint az EMNT által kialakított Demokrácia Központok hálózata, tehát nem volt már egy létező rendszer, amelyre alapozni lehetett volna az ügyintézés. A kérdés akkor viszont, hogy miért nem támaszkodtak ismét az RMDSZ meglévő hálózatára. Ha bevált a magyar igazolványokkal kapcsolatban az RMDSZ szervezete, nem lett volna egyszerűbb erre alapozni ismét? Nem kellett volna újabb irodákat létrehozni és újabb embereket kiképezni.

Összegzés

A dolgozatban áttekintem a kettős állampolgárság fogalmi kereteit, a rá vonatkozó nemzeti szabályozásokat, valamint ezek történeti hátterét. Mindezek után megvizsgálom Románia és Magyarország kisebbségekre vonatkozó szabályozásait. A román szabályozásokat párhuzamként hozom fel, hiszen Magyarország sokszor hivatkozott a fentebb említett törvényekre. Majd áttérek a magyar státusztörvény és kettős állampolgárság intézményrendszereire. A hangsúlyt a jelenleg működő intézményekre

⁵⁹ V. Interjú

⁶⁰ VII. Interjú

helyezem, mivel ezek frissek, feltérképezetlenek. Felvázolom, hogy a státusztörvény és a kedvezményes honosítás ügyintézése nem esik egybe. Mindegyikre külön-külön dolgoztak ki intézményrendszert. Ez a politikai helyzet következménye. A korábbi magyar kormány inkább az RMDSZ-szel ápolt szoros kapcsolatot, most azonban az EMNP és rajta keresztül az EMNT áll közel a kormányhoz. Jelenleg a magyar igazolványokat már csak a Kolozsvári Főkonzulátusokon lehet kérvényezni, az RMDSZ elvesztette ezt a funkcióját. Azonban az EMNP és az EMNT összefonódik a magyar kormánnyal.

Kolozsváron először külső szemlélőként azt szűrtem le a Nemzeti Tanácsról, hogy egy elhivatott szervezet, amely, valóban mindent megtesz, azért, hogy az erdélyi magyarság, mint kisebbség fennmaradjon. Mind a mai napig a rendszerváltás előtti időszak nyomaival kell megküzdeniük. A szervezet 2003-tól kezdve elsősorban önkéntesekből áll, akik valóban szívből harcolnak a magyarságért. Megpróbálják megtartani a magyar közösségeket, és segíteni azokat a hétköznapi életben is. Erre nagyon jó példa a Kolozsvári Magyar Napok, amit elsősorban az EMNT szervez. Ez egy harmadik éve megrendezésre kerülő program, ahol az egész erdélyi magyarság képviselteti magát. Nem csak Kolozsváron, de több nagyvárosban kerül sor kulturális rendezvényekre, ahol a látogatók megismerhetik a magyarság kultúráját, történetét. Azt gondolom, hogy ezt a céljukat akarták az Erdélyi Magyar Néppárt megalapításával is elérni. Úgy találták, hogy egy civilszervezet nem képes elégségesen elérni a fent említett célokat. A Nemzeti Tanács felsőbb vezetősége így egy párt létrehozatala mellett döntött. Politikai szempontból is fontosnak tartom a párt létrejöttét, ugyanis Erdélyben a magyar politikai életben az elmúlt 20 évben az RMDSZ dominált. Léteznek ugyan még egyéb magyar politikai pártok, de az RMDSZ tudott csak érvényesülni. A politikai pluralizmus szempontjából szerintem egy újabb párt létrejötte csak pozitívan hathat a romániai magyar politikai életre. Sokan ellenszenvet táplálnak az EMNP iránt, ugyanis úgy gondolják, hogy ez az új párt megosztja a magyarságot és elveszi a képviseleti helyeket az RMDSZ-től. Azonban, ahogy én gondolom a politikai versenyhelyzet jót tesz a magyarságnak. Így, hogy létrejött egy új párt az RMDSZ-nek fel kell venni a versenyt a szavazókért, és ha esetleg elkényelmesedett volna a magyarok politikai képvisellete, most van lehetőség újra felélénkíteni azt.

A probléma részben a civil szervezeti működésben van. A civil szervezet lényege az lenne, hogy bárki fordulhasson hozzá, bármely problémával. Azonban mivel komoly átfedés van a Néppárttal, a nem Néppártot támogató polgárokat kizárják a civil szervezet lefedettségi köréből. Tehát, azok az erdélyi magyarok, akik az RMDSZ szavazóbázisát

teszik ki, lehet, hogy nem fognak fordulni egy olyan összmagyarsággal foglalkozó szervezethez, amely egyetlen párt mellett kötelezte el magát. Ahogy azt fent említettem sokaknak nem szimpatikus, hogy egy újabb magyar párt jött létre, ezek az emberek így kikerülnek az erdélyi Magyar Nemzeti Tanács által eddig támogatottak közül. A Nemzeti Tanáccsal kapcsolatban még maga a honosítási eljárással kapcsolatos legitimáció is megkérdőjelezhető. Nem lehet tudni, hogy a magyar kormány, miért pont ezt a szervezetet választotta ki, a honosítási ügyintézésre. Az interjúk alapján önként jelentkezett a Tanács, azonban, hogy hogyan és kihez fordultak, hogyan nyerték el a támogatást és milyen gazdasági forrásból kapják a pénzt, még további kutatás tárgyát képezik. Nem tisztázott, hogy miért a civil szervezet végzi ezt a munkát, hogy került át a konzulátus fennhatósága alól. Véleményem szerint a gyakorlatban a Demokrácia Központok által végzett munka sokban leegyszerűsíti az állampolgársági ügyintéризést. Azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a kedvezményes honosítási eljárást úgy dolgozták ki, hogy minden igénylő önállóan ki tudja tölteni az adatlapokat. A Demokrácia Központ ebben segít, így beépítve még egy lépcsőfokot az eljárásba, az embereknek lehetőségük van először ehhez az irodához fordulni, amely az állampolgársági dossziék összeállítása után, időpontot egyeztet a konzulátussal a kérelmező számára, így meghosszabbítva az eljárás időtartamát. További vizsgálatot igényel, hogy a romániai személyes adatok védelméről szóló törvénynek megfelelően kezelik-e az adatokat. Illetve, milyen jogszabályok alapján végezhetik az alkalmazottak az ügyintéризést. Van egy dokumentum, amely alapján a kérvényező meghatalmazza az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanácsot a dosszié összeállításával, azonban vizsgálni kellene, hogy a konzulátus, vagy a magyar állam meghatalmazta-e a Nemzeti Tanácsot az ügyintéризés lebonyolításával. Úgy vélem, hogy fel kell tárnunk azt is, hogyan lehetséges, hogy egy Romániában bejegyzett civil szervezet egy másik állam állampolgársági ügyeit intézi.

Az erdélyi magyar politikai életre nagy hatással volt a magyar nemzetpolitikai váltás. A magyar kormány eltávolodott az Erdélyben vezető szerepet játszó magyar párttól, az RMDSZ-től. Ennek következménye, hogy nem bízta a Szövetségre a kedvezményes honosítás lebonyolítását. Bár véleményem szerint figyelembe véve múltját, és azt, hogy az emberek ismerik ezt a szervezetet, mernek hozzá fordulni praktikusabb lett volna a kedvezményes honosításnál az RMDSZ meglevő intézményi struktúráját felhasználni. Nincs semmilyen hivatalos érv, ami megmagyarázná, hogy egy már létező és 10 éve működő intézményrendszerre miért ne lehetne támaszkodni.

Összességében azt gondolom, hogy az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanáccsal való kapcsolat és az Erdélyi Magyar Néppárt létrehozatala egy politikai döntés volt. A magyar kormány felhasználja ezt az új, kis politikai csoportosulást érdekei érvényesítésére Erdélyben. Valamint pont ellenkezőleg is ez történik, a magyar kormány nemzetstratégiája, lehetővé tesz az erdélyi magyarság számára egy új, szorosabb együttműködést Magyarországgal. A kedvezményes honosítási eljárásban segítségre volt szükség, így adott volt a lehetőség, hogy az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács, ezáltal az Erdélyi Magyar Néppárt is közelebb kerüljön a magyar vezetéshez. A jövőben, ha a Néppárt kialakítja saját intézményrendszerét és alkalmazotti bázisát, ugyanígy fordulhat a magyar államhoz támogatásért, ahogy most az közvetve az EMNT-n keresztül történik. Úgy vélem, hogy hosszú távon arra lenne szükség, hogy elválasszák egymástól a civil szervezetet és a pártot. Arra a következtetésre jutottam, hogy ki kellene alakítani egy átláthatóbb együttműködést a magyar kormány és a Néppárt között. Az általam fent vázolt problémák egy részét a két szervezet szétválasztásával meg lehetne oldani. Amennyiben az anyaországgal is tisztázódna, mind az anyagi, mind a jogi háttér, átláthatóbbá és ezáltal funkcionálisabbá válna mind az EMNT, mind az EMNP munkája.

Felhasznált irodalom

- 150/1998-as A világ bármely részén élő románoknak biztosított támogatásról szóló törvény
- 1989. évi XXXI. törvény az Alkotmány módosításáról <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8629> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)
- 1993. évi LV. törvény a magyar állampolgárságról http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99300055.TV (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)
- 2001. évi LXII. törvény a szomszédos államokban élő magyarokról szóló törvény, és annak végrehajtási rendelkezései <http://www.nemzetpolitika.gov.hu/id-448-kedvezmenytorveny-es-vegrehajtasa.html> (utolsó megtekintés: 2013. január 6.)
- 21/ 1991 Törvény a román állampolgárságról Legea cetateniei romane, legea nr 21/1991 Monitorul Oficial, Partea I nr. 576 din 13 august 2010
- A kormány anyagi segítséget nyújt a határon túli magyar közösségeknek <http://www.kormany.hu/hu/kozigazgatasi-es-igazsagugyi-miniszterium/nemzetpolitikaert-felelos-allamtitkarsag/hirek/anyagi-segitseg-a-hataron-tuli-magyar-kozossegeknek> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)
- Autonómiát, politikai érdekképviselmet, nemzeti közösséget. Határozat az Erdélyi Magyar Néppárt létrehozásáról. Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács Országos Küldöttgyűlése. Székelyudvarhely, 2010. december 4.
- Az állampolgársági törvényre a diszkrimináció megszüntetése érdekében volt szükség <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/hirek/az-allampolgarsagi-torvenyre-a-diszkriminacio-megszuntetese-erdekeben-volt-szukseg> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)
- Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács céljai. <http://www.emnt.org/emnt/az-erdelyi-magyar-nemzeti-tanacs-celjai.html> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)

- Az Erdélyi Magyar Néppárt Alapszabálya
<http://www.neppart.eu/admin/data/file/20120222/alapszabalyweb.pdf> (utolsó megtekintés: 2012. november 5.)
- Benyhe István: Kettős állampolgárság a Kárpát-medencében? In: Magyar Kisebbség. 1999. 2-3. (16-17.)
- Borbély Imre: Pro vagy kontra (A magyar állampolgárság alanyi jogának kiterjesztése minden magyarra)
http://www.kettosallampolgarsag.mtaki.hu/tanulmanyok/tan_09.html (utolsó megtekintés: 2012. november 1.)
- Csapó I. József: Szabadon választott nemzeti önazonosság, önként vállalt kettős állampolgárság. In: Magyar Kisebbség. 1999. 2-3. (16-17.)
- Császár Melinda: A státusztörvény végrehajtásának romániai tapasztalatai.
<http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-02-Csaszar.pdf> (utolsó letöltés: 2013. január 4.)
- Demokrácia Központok alakulnak.
http://erdely.ma/kozeletunk.php?id=76210&cim=demokracia_kozpontok_alakulnak
 (utolsó megtekintés: 2012. november 8.)
- Erdély-szerte rajtoltak a Demokrácia Központok. <http://www.erdon.ro/erdely-szerte-rajtoltak-a-demokracia-k246zpontok/news-20110103-03364376> (utolsó megtekintés: 2012. november)
- Határozat az EMNT fontosabb célkitűzéseiről és programjairól.
http://www.emnt.org/index.php?Itemid=66&option=com_docman&lang=hu (utolsó megtekintés: 2012. november 8.)
- Hungarian minorities and Central Europe (Regionalism, National and Religious Identity). Szerk.: Gereben Ferenc. Pázmány Péter Catholic University, Faculty of Humanities, Piliscsaba, 2001
- Hungary and the hungarian minorities (Trends in the Past and in our Time). Szerk.: Szarka László. Columbia Univ. Press, New York, 2004

- Kántor Zoltán-Pászkán Zsolt: A határon túli románok és a románok státusztörvényei. <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-04-Kantor-Paszkan.pdf> (utolsó megtekintés: 2013. január 4)
- Kokes János: Európai integráció, Schengen és a határon túli magyarság. In: Magyar Kisebbség 1999. 2-3. (16-17.)
- Körtvélyesi Zsolt: Az „egységes magyar nemzet” és az állampolgárság. In: Fundamentum 2011. 2. (15)
- Lőrincz Csaba: A mérték. Szerk.: Borsi-Kálmán Béla - Filep Tamás Gusztáv - Zelei Miklós. Kisebbségekért - Pro Minoritate Alapítvány, Méry Ratio Kiadó, 2010
- Magyarország Alaptörvénye <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/mkpdf/hiteles/mk11043.pdf> (utolsó megtekintés: 2012. november 8.)
- Ötéves az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács. http://www.emnt.org/index.php?Itemid=64&option=com_docman&lang=hu (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)
- Programok, feladatok <http://www.demokraciakozpont.org/index.php/demokracia-koezpontok/programok-feladatok> (utolsó megtekintés: 2012. november 7.)
- Státusdiskurzus. Szerk.: Bakk Miklós-Bodó Barna. Szórvány Alapítvány–Marineasa Kiadó, Temesvár, 2003
- Státusztörvény (Előzmények és kedvezmények) Szerk.: Kántor Zoltán. Teleki László Alapítvány, Budapest, 2002.
- Szele Áron – Tófalvi Zselyke: A nemzettest formálása (Állampolgárság és szavazati jog Romániában). <http://www.prominoritate.hu/folyoiratok/2011/ProMino11-1-03-Szele-Tofalvi.pdf> (utolsó megtekintés: 2013. január 4.)
- Tamás Sándor: Pro és contra a kettős állampolgárságról. In: Magyar Kisebbség. 1999. 1. (15.)
- Tér és terep (Tanulmányok az etnicitás és az identitás kérdésköréből). Szerk.: Kovács Nóra-Szarka László. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2002.

- The Hungarian Status Law: Nation Building and/or minority protection. Szerk.: Kántor Zoltán - Majtényi Balázs - Osamu Idea - Vizi Balázs - Halász Iván. Slavic Research Center, Hokkaido University, Sapporo, 2004.
- Tóth Judit: Miért nem lehet, ha szabad.
http://www.kettosallampolgarsag.mtaki.hu/tanulmanyok/tan_03.html (utolsó megtekintés: 2012. november 8.)
- Törvény a román állampolgárságról és módosításai:
http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_cetateniei_romane.php (utolsó megtekintés: 2013. január 6.)